

Швець Наталія Вячеславівна
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки і підприємництва
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля;

Пчелинська Ганна Володимирівна
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-291-6-12>

ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ЧЕРЕЗ РОЗВИТОК В РЕГІОНАХ НАВИЧОК СМАРТСПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Упевнений євроінтеграційний курс України має супроводжуватися формуванням нової економічної моделі на основі інновацій, в якій важлива роль відводиться регіонам. Тому необхідно продовжувати розпочаті до війни реформи децентралізації та осучаснення системи управління національною економікою згідно з європейськими стандартами. Зокрема це стосується подальшої імплементації в практику регіонального управління підходу смартспеціалізації (*Strategy for Smart Specialisation – S3*, або повна назва *Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation*). Це сучасний інструмент європейської політики інноваційного розвитку національних економік, що передбачає використання унікального місцевого потенціалу, визначення стратегічних пріоритетних сфер діяльності та їхню цілеспрямовану підтримку [1].

До початку масштабної війни в Україні регіональні робочі групи значно просунулися у розробленні стратегії смартспеціалізації. Проте з розгортанням військових дій на українських територіях цей процес був призупинено як в регіонах, так і на вищих щаблях державного управління. Утім з початком процесів розроблення планів повоєнного відновлення України та її регіонів робота регіональних стейкхолдерів з підготовки стратегій смартспеціалізації має отримати нову динаміку [2].

Поновлення в регіонах процесів смартспеціалізації та розвиток відповідних компетентностей є необхідною передумовою долучення до різних європейських програм з подальшою повноцінною інтеграцією до науково-освітнього, інноваційного та економічного просторів ЄС.

З набуттям Україною статусу кандидата в члени ЄС суттєво зростають шанси українських територій швидко модернізувати свій економічний потенціал завдяки розширенню євropартнерства та джерел фінансування. Але зацікавлені актори мають чітко розуміти, що попередньою умовою фінансування з Європейських структурних та інвестиційних фондів є розробка регіонами якісно обґрунтованих стратегій розумної спеціалізації та відповідних проєктів.

Досвід імплементації *S3* в європейських регіонах показує, що у багатьох місцевих зацікавлених осіб, як у підприємців, так і представників влади та громадськості виникають труднощі з розумінням сутності концепції смартспеціалізації [3]. Інші дослідники [4] констатують, що регіони з високою якістю управління і досвідом встановлення пріоритетів та залучення широкого кола стейкхолдерів в політичні процеси, краще підготовлені до розроблення та успішної реалізації *S3*.

Ураховуючи зазначене вище та сьогodнішню слабкість інноваційних екосистем регіонів України, програми/проєкти, що деталізуватимуть План відновлення України, мають обов'язково включати комплекси заходів з розвитку в регіонах навичок розумної спеціалізації та організації міжрегіональної, транскордонної співпраці згідно зі стандартами та принципами ЄС.

Ураховуючи масштабність оперативних і стратегічних завдань, що постають перед місцевою владою в післявоєнному періоді, регіональні університети можуть взяти на себе відповідальну роботу з подальшої імплементації підходу смартспеціалізації в регіонах.

Командою Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля розроблено проєкт «Формування навичок смартспеціалізації для сталого регіонального розвитку».

Мета проєкту – через проведення навчань та консультацій досвідченими фахівцями сформувати регіональну робочу групу смартспеціалізації певного складу для продуктивної співпраці між підприємцями, науковцями, представниками влади та громадськості з питань визначення і реалізації пріоритетів інноваційного розвитку регіону на принципах сталості.

Проєкт передбачає організацію та проведення тренінгів, круглих столів, воркшопів для регіонального бізнесу, представників науки і освіти, громадськості та влади з питань розумної трансформації регіональної економіки на основі знань та інновацій. Підготовка зазначених заходів потребує проведення комплексу робіт з визначення, залучення учасників, інформаційного і методичного забезпечення та координації (див. рис. 1).

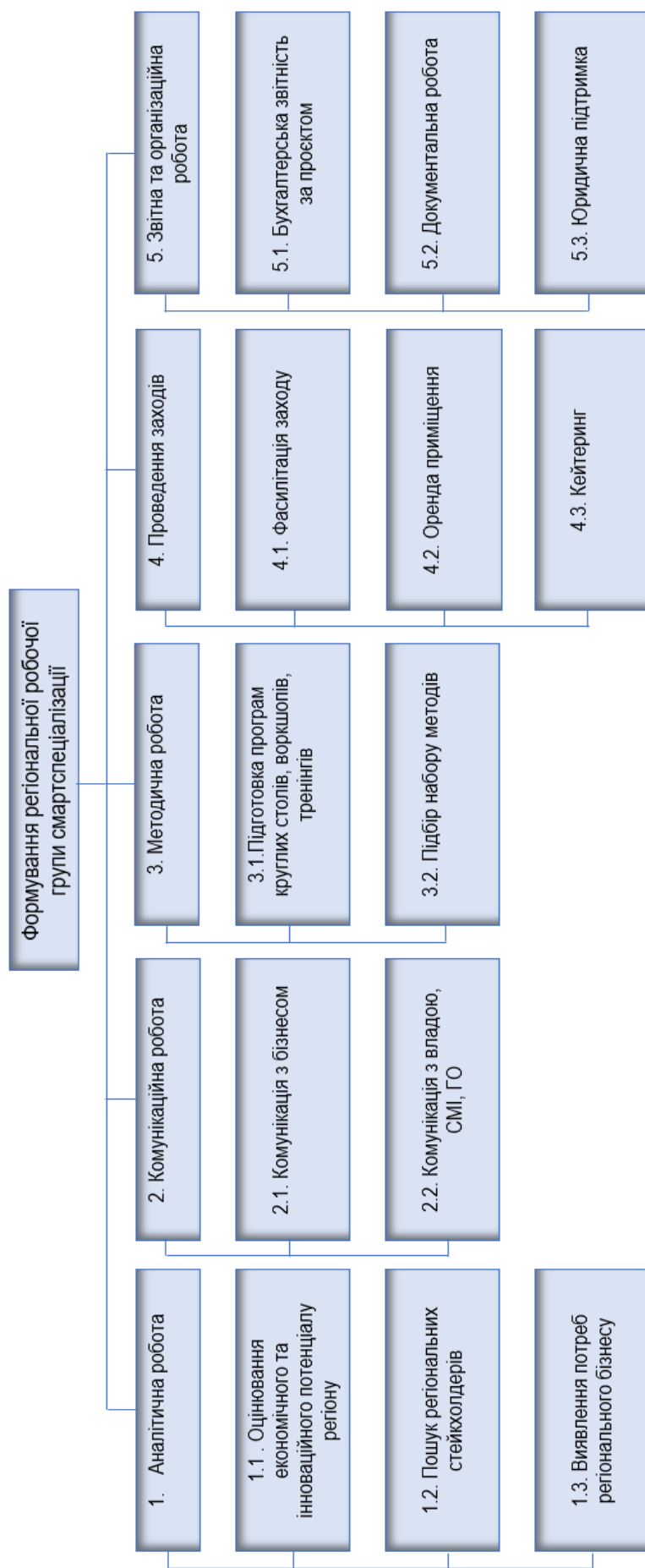

Рис. 1. Структура робіт за проектом

Визначення пріоритетних сфер для регіонального розвитку потребуватиме аналізу економічного, інноваційного потенціалу регіону, пошуку та відбору стейкхолдерів, поширення в регіоні знань про смартспеціалізацію для сталого розвитку та згуртування регіональних акторів задля розроблення і реалізації проєктів економічної трансформації.

Відбиратимуться інноваційно активні та зацікавлені в інноваціях представники підприємницького сектору та науковці, що можуть задовольнити потреби регіонального бізнесу і громад в інноваційних розробках. Місцева влада виступатиме партнером проєкту, маючи пряму зацікавленість в розробленні стратегії смартспеціалізації регіону згідно з чинними Порядком і Методикою розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації.

Основні очікувані результати проєкту:

- поширення в бізнес- та науковій спільноті регіону знань про смартспеціалізацію та сталий розвиток;
- налагодження стійких комунікацій між регіональними стейкхолдерами;
- розвиток методології створення ефективного комунікаційного середовища.
- визначення пріоритетів інноваційного розвитку регіону;
- напрацювання концепту створення регіонального центру смартспеціалізації, що має стати комунікаційним, організаційним ядром S3 на постійній основі для зміцнення інноваційної екосистеми в регіоні.

Література:

1. Gianelle C., Kyriakou D., Przeor M. Implementing Smart Specialisation: A Handbook. Cohen. Luxembourg: Publications Office of the European Union. 2016. 122 p.
2. Швець Н. В., Шевцова Г. З. Формування повоєнної моделі економіки України: питання фінансування та управління. *Вісник СНУ ім. В. Даля*. 2022. № 4 (274). С. 53–62.
3. Hassink R., Huiwen G. Six critical questions about smart specialization. *European Planning Studies*. 2019. Vol. 27 (10). P. 2049-2065. DOI: <https://doi.org/10.1080/09654313.2019.1650898>.
4. Trippel M., Zukauskaitė E., Healy A. Shaping smart specialization: the role of place-specific factors in advanced, intermediate and less-developed European regions. *Regional Studies*. 2019. Vol. 54 (10). P. 1328–1340. DOI: <https://doi.org/10.1080/00343404.2019.1582763>.